

Ιστορία της Μουσικής Α' Λυκείου

Εθνικές Σχολές

Το τέλος της ρομαντικής εποχής στη μουσική οδηγεί πολλούς Ευρωπαίους συνθέτες να αναζητήσουν την εθνική τους ταυτότητα στη μουσική. Αυτό οδηγεί στην χρήση παραδοσιακής μουσικής μέσα στα πλαίσια της λόγιας μουσικής. Συνθέτες από μικρότερα κράτη στην Ευρώπη προσπαθούν να ανεξαρτητοποιηθούν από την κυρίαρχη Γερμανική και Γαλλική μουσική. Σημαντικοί συνθέτες είναι οι Αντονιν Ντβόρζακ, Λέος Γιάνατσεκ (Τσεχία), Έντβαρντ Γκρικ (Νορβηγία), Γιαν Σιμπέλιους (Φιλανδία), Μόντεστ Μουσόργκσκυ, Νικολάι Ρίμσκυ Κόρσακωφ (Ρωσία), Μπέλα Μπάρτοκ (Ουγγαρία).

Ιμπρεσιονισμός

Ιμπρεσιονισμός ονομάστηκε ένα μουσικό ύφος που ξεκίνησε από την Γαλλία και καθιερώθηκε στην Μουσική του Γάλλου συνθέτη Κλωντ Ντεμπυσύ (1862-1918). Ο Ιμπρεσιονισμός θεωρείται το πρώτο κίνημα του εικοστού αιώνα και η απαρχή της "μοντέρνας" μουσικής. Βασίζεται στην δημιουργία εντυπώσεων όπως και αντίστοιχα στη ζωγραφική (Κλωντ Μονέ). Προέρχεται από την ρομαντική παράδοση και την "προγραμματική μουσική" του ρομαντισμού αλλά ξεφεύγει γρήγορα από τους κανόνες της παραδοσιακής αρμονίας και δίνει έμφαση στο ηχόχρωμα και την ενορχήστρωση. Επηρεάζει πολλούς συνθέτες στην Ευρώπη. Σημαντικότερα έργα είναι "Πρελούδιο στο απομεσήμερο ενός Φαύνου" του Κλωντ Ντεμπυσύ (θεωρείται το πρώτο μοντέρνο έργο), το συμφωνικό ποίημα "Η Θάλασσα" και τα πρελούδια για πιάνο του Ντεμπυσύ και το "Μπολερό" του Μωρίς Ραβέλ.

Αλεξάντερ Σκριάμπιν

Ο Αλεξάντερ Σκριάμπιν (1872-1915) ήταν Ρώσος συνθέτης μαθητής του Ρίμσκι Κόρσακωφ. Ξεκίνησε να γράφει ρομαντική μουσική στο στυλ του Σοπέν αλλά γρήγορα δημιούργησε ένα δικό του σύστημα σύνθεσης που βασιζόταν στην λεγόμενη "μυστικιστική συγχορδία". Η μουσική του ήταν πρωτοποριακή για την εποχή του. Σημαντικότερα έργα ήταν το "Ποίημα της Έκστασης", "Προμηθέας", "Μυστήριο".

Γγκόρ Στραβίνσκι

Ο Γγκόρ Στραβίνσκι (1882-1971) ήταν ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες του 20ου αιώνα. Η μουσική του πέρασε από πολλές στυλιστικές αλλαγές και επηρέασε όλη σχεδόν την μουσική του 20ου αιώνα. Ο Στραβίνσκι ήταν μαθητής του Ρίμσκι Κόρσακωφ όπως και ο Σκριάμπιν.

Η μουσική του χωρίζεται σε 3 κύριες περιόδους:

1. Ρώσικη περίοδος.

Ξεκίνησε να γράφει στο ύφος της Ρώσικης Εθνικής σχολής επηρεασμένος παράλληλα από τον Ιμπρεσιονισμό αλλά και τη μουσική του Σκριάμπιν. Αυτή την εποχή γράφει τα τρία μεγάλα μπαλέτα επηρεασμένα από Ρωσική παραδοσιακή μουσική: "Το Πουλί της φωτιάς", "Πετρούσκα", "Η Ιεροτελεστία της Άνοιξης". Η "Ιεροτελεστία της Άνοιξης" (1913), ήταν ένα επαναστατικό έργο που έσπασε τους κανόνες της παραδοσιακής τονικής αρμονίας. Η υπόθεση του έργου βασίζεται σε μύθους της Παγανιστικής Ρωσίας. Το έργο αυτό χαρακτηρίζεται από έντονο ρυθμό και διαφωνίες πρωτάκουστες για την εποχή. Η πρεμιέρα του έργου στο Παρίσι έμεινε στην ιστορία για την επανάσταση που δημιούργησε στο κοινό.

2. Νεοκλασική περίοδος.

Ο Στραβίνσκι μετακομίζει στη Γαλλία όπου επηρεάζεται από την Νεοκλασική σχολή. Η μουσική της περιόδου αυτής χαρακτηρίζεται από την επιστροφή στη μουσική του μπαρόκ και του κλασικισμού αλλά με έντονο το στοιχείο της παρωδίας. Ο Στραβίνσκι γρήγορα θεωρείται ο σημαντικότερος εκπρόσωπος του Νεοκλασικισμού. Σημαντικότερα έργα είναι το μπαλέτο "Πουλτσινέλα", η όπερα "Οιδίπους", "Συμφωνία των ψαλμών" και πολλά άλλα.

3. Σειραική περίδος.

Προς το τέλος της ζωής του ο Στραβίνσκι υιοθετεί το δωδεκάφθογγο σύστημα του Άρνολντ Σαίνμπεργκ, που μέχρι τότε ήταν αντιπαλός του.

Η δεύτερη σχολή της Βιέννης

Δεύτερη σχολή της Βιέννης ονομάστηκε μια σχολή συνθετών από την Βιέννη στις αρχές του εικοστού αιώνα σε αντιδιαστολή με την πρώτη σχολή της Βιέννης την εποχή του κλασικισμού. Η σχολή αποτελείται από τρεις κύριους συνθέτες. Ο Άρνολντ Σαίνμπεργκ (1874-1951) ήταν ο μεγαλύτερος και ο δάσκαλος των άλλων δύο συνθετών. Ο Άλμπαν Μπέργκ και ο Άντον Βέμπερν ήταν οι άλλοι δύο μαθητές του Σαίνμπεργκ. Χαρακτηριστικό της σχολής αυτής, που συνεχίζει την ρομαντική παράδοση είναι η λεγόμενη ατονικότητα. Με το να εξωθήσουν τα όρια της ρομαντικής αρμονίας στα άκρα οδηγούνται στην αρχή στην λεγόμενη ελεύθερη ατονικότητα. Η ατονικότητα είναι ένα ύφος γραφής που αποφεύγει την παραδοσιακή αρμονία και την σημασία της τονικότητας και της κυριαρχίας των ματζόρε και μινόρε τρόπων στη μουσική. Η μουσική αυτή χαρακτηρίζεται από έντονα συναισθήματα και πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το έργο "Ο φεγγαρίσιος Πιερρότος" για 5 όργανα και φωνή του Άρνολντ Σαίνμπεργκ. Η μουσική αυτή χαρακτηρίζεται επίσης ως εξπρεσιονιστική γιατί παρομοιάζεται με το αντίστοιχο κίνημα στην ζωγραφική που βασιζόταν στα ακραία συναισθήματα.

Δωδεκαφθογγισμός

Ο δωδεκαφθογγισμός ήταν ένα σύστημα που χρησιμοποίησε πρώτα ο Σαίνμπεργκ και στη συνέχεια οι άλλοι δυο συνθέτες της δεύτερης σχολής της Βιέννης με σκοπό να τυποποιήσουν την ελεύθερη ατονικότητα και να δημιουργήσουν ένα σύστημα κανόνων γύρω από αυτή. Ο δωδεκαφθογγισμός βασίζεται στην ιδέα ότι ένα έργο βασίζεται σε μια σειρά από 12 φθόγγους, όπου δεν μπορεί να ακουστεί ένας φθόγγος αν δεν τελειώσει η σειρά. Σκοπός ήταν να αποφευχθεί η εγκαθίδρυση ενός τονικού κέντρου. Κάθε συνθέτης της σχολής όμως χρησιμοποιεί διαφορετικά το σύστημα αυτό. Ο Σαίνμπεργκ γράφει έργα που κάποτε θυμίζουν την νεοκλασική σχολή, ενώ ο Άλμπαν Μπέργκ γράφει έργα σε πιο ρομαντικό ύφος. Ο Άντον Βέμπερν ο οποίος επηρέασε περισσότερο από όλους την μουσική μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, γράφει σε ένα νέο ύφος με αυστηρές δομές που θυμίζουν μαθηματικά ή γεωμετρία και συνηθίζει να γράφει έργα πολύ συμπυκνωμένα και πολύ μικρής διάρκειας (μινιατούρες).

Νεοκλασικισμός

Ο Νεοκλασικισμός ήταν ένα κίνημα Γάλλων κυρίως συνθετών στις αρχές του εικοστού αιώνα. Προπάτορας και δάσκαλος της σχολής θεωρείται ο Ερίκ Σατί (1866-1925) ένας εκκεντρικός συνθέτης που συνήθιζε να ειρωνεύεται την ρομαντική και ακαδημαϊκή μουσική της εποχής και να γράφει απλή μουσική με έντονη ειρωνία και κάποιες φορές επηρεασμένη από την νέα τότε τζαζ μουσική των καμπαρέ. Η λεγόμενη "Ομάδα των έξι" ήταν μια ομάδα συνθετών επηρεασμένοι από τον Σατί. Οι έξι συνθέτες της ομάδας γράφουν σε συνεργασία ένα έργο που ονομάζεται "Οι παντρεμένοι του Πύργου του Αίφελ". Η μουσική τους χαρακτηρίζεται πολλές φορές από χιούμορ, ειρωνία. Σημαντικοί συνθέτες της ομάδας των έξι είναι ο Φρανσις Πουλένκ και ο Ντάριους Μιγιώ. Σημαντικά έργα (πέρα από τα έργα του Στραβίνσκι της νεοκλασικής περιόδου) είναι η όπερα "Οι μαστοί του Τειρεσία", το "Κοντσέρτο για όργανο" του Πουλένκ και το μπαλέτο "Το βόδι πάνω στη στέγη" του Μιγιώ. Προφανώς η μουσική αυτή δανείζεται το παράλογο στοιχείο του σουρεαλισμού και του ντανταισμού από τη ζωγραφική και την ποίηση της εποχής. Ο νεοκλασικισμός στη μουσική χρησιμοποιεί παραδοσιακές μορφές του μπαρόκ και του κλασικισμού (όπως το κοντσέρτο, η συμφωνία και η σονάτα) αλλά με μια διάθεση παρωδίας. Ο νεοκλασικισμός χρησιμοποιεί την τονική αρμονία αλλά κατά κάποιον τρόπο την αδρανοποιεί χρησιμοποιώντας δυο τονικότητες ταυτόχρονα ή και παραπάνω (πολυτονικότητα). Δύο πολύ σημαντικοί Ρώσοι συνθέτες που ζουν στη Σοβιετική Ένωση και που επηρεάζονται από το κίνημα του νεοκλασικισμού ακολουθώντας όμως το δικό τους προσωπικό στυλ είναι ο Σεργκέι Προκόφιεβ και Ντιμίτρι Σοστακόβιτς.